Шыфр:________________________

Колькасць балаў:______________

Месца:_______________________

Зацвярджаю

Намеснік старшыні арганізацыйнага камітэта намеснік Міністра адукацыі

______________ В.А. Будкевіч

«12» ______03______2013 года

ЗАКЛЮЧНЫ ЭТАП XXIX РЭСПУБЛІКАНСКАЙ АЛІМПІЯДЫ
ПА ВУЧЭБНЫХ ПРАДМЕТАХ «БЕЛАРУСКАЯ МОВА» І
«БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА»

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

Брэст, 2013 г.

11 клас

Заданні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	**Усяго**
Балы											

Варыянт І

Заданне 1. Падкрэсліце правільныя напісанні *Е* і *Э* ў запазычаных словах.

Максімальная колькасць балаў – 4.

Менеджмент – мэнэджмэнт, бенэфіс – бенефіс, бейдж – бэйдж, сэрвіс – сервіс, фанабэрысты – фанаберысты, экземпляр – экзэмпляр, эсенцыя – эсэнцыя, тунель – тунэль.

Заданне 2. Запішыце па *2 розныя* словы беларускай мовы, утвораныя ад наступных лацінскіх слоў.

Узор: *civis ‘грамадзянін, дзяржава’ – цывілізацыя, цывільны, цытадэль*

Максімальная колькасць балаў – 6.

Лацінскае слова	**Словы ў беларускай мове з гэтымі каранямі**
caput ‘галава, глава’	
curro, cursum ‘бегчы’	
lego ‘збіраць, чытаць’	

Заданне 3. Запоўніце табліцу, склаўшы і запісаўшы 2 сказы, у якіх *ПРЫЧЫМ /ПРЫ ЧЫМ* выконваюць розную сінтаксічную ролю.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Сказ	Часцінамоўная прыналежнасць *ПРЫЧЫМ /ПРЫ ЧЫМ*	Сінтаксічная роля *ПРЫЧЫМ /ПРЫ ЧЫМ*
1)		
2)		

Заданне 4. Запішыце значэнне фразеалагізмаў з кампанентам ***ГАРЭЦЬ***.

Максімальная колькасць балаў – 10.

Фразеалагізм	Значэнне фразеалагізма
вока гарыць на што-н.	
гары яно гарам	
гарыць зямля пад нагамі	
гарэць на працы	
на злодзеі і шапка гарыць	
не гарыць	
нутро (душа) гарыць	
скура гарыць	
у руках усё гарыць	
як мокрае гарыць	

Заданне 5. Адзін з прыведзеных беларускіх назоўнікаў у параўнанні з рускай мовай не змяніў сваёй родавай прыналежнасці.

Падкрэсліце назоўнік і знайдзіце граматычнае абгрунтаванне гэтай "стабільнасці".

Максімальная колькасць балаў – 3 (1 бал – за назоўнік, 2 балы – за абгрунтаванне).

Гавань, мель, наледзь, ростань, печань, цень, цвіль.

АБГРУНТАВАННЕ: ____
____
____
____
____

Заданне 6. Рашыце сэнсавыя прапорцыі.

Максімальная колькасць балаў – 3.

Запальваць : гасіць = будзіць **:** (x_1) ________________ = (x_2)______________ : зачыняць = ствараць: (x_3)______________________.

Заданне 7. Запішыце тры сказы, у якіх дзейнік і дапаўненне ўступаюць у аманімічныя аносіны, гэта значыць мяняюцца сінтаксічнымі ролямі.

Узор: *Быццё вызначае свядомасць.*

Максімальная колькасць балаў – 3.

АДКАЗ : 1. ______________________________
2. ______________________________
3. ______________________________

Заданне 8. Пісьмова адкажыце на наступныя пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 4 (1 бал за кожны правільны адказ).

1. Асноўная ідэя апавядання М. Стральцова – *"прымірыць горад і вёску ў сваёй душы"* – выяўляецца ў яго загалоўку.

Як называецца гэты твор? „Сена на асфальце"

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ: ______________________________

2. Да якой п'есы А. Макаёнка эпіграфам узяты прыказкі *"Што пасееш, тое і пажнеш"*, *"Як аукнецца, так і адгукнецца"*?

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ: Пагарэльцы

3. Сімвалам чаго з'яўляюцца спарышы ў аднайменным вершы П. Панчанкі?

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ: еднасці, братэрства, кахання

4. Каму прысвяціў Р. Семашкевіч наступныя радкі: *"На ўсю Беларусь мільён пракурораў / І толькі адзін, толькі ён адвакат"*?

Запішыце імя гэтага пісьменніка.

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ: Ф Багушэвіч

Заданне 9. . Запішыце нумары правільных сцверджанняў.

Максімальная колькасць балаў – 5.

\+ 1) У паэме "Песня пра зубра" вобраз князя Вітаўта падаецца ў якасці ідэальнага кіраўніка дзяржавы.

\+ 2) Верагодным аўтарам паэмы "Тарас на Парнасе" даследчыкі называюць К. Вераніцына.

— 3) У рамане І. Шамякіна "Сэрца на далоні" Тарасаў папракае Шыковіча (Гукана): *"Дрыжаў за сваю шкуру... Дрыжаў, як апошні баязлівец. Страціць партызанскую славу, кар'еру – вось чаго ты баяўся!"*

\+ 4) У творчасці М. Багдановіча вобразам-сімвалам красы і мастацтва з'яўляецца кветка васілёк.

— 5) Жанравай прыхільнасцю В. Быкава была паэма. аповесць

— 6) М. Танк – аўтар цыкла вершаў "Іранскі дзённік". П. Панчанка

\+ 7) Першы (зрэшты, і апошні) прыжыццёвы зборнік вершаў А. Гаруна называўся "Матчын дар".

— 8) Вядомыя словы Ф. Багушэвіча *"Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!"* увайшлі ў прадмову да зборніка "Смык беларускі". Дудка бел.

— 9) Падзеі імперыялістычнай, грамадзянскай, Вялікай Айчыннай войнаў паказаны ў рамане "Людзі на балоце".

+ 10) Санет – верш з чатырнаццаці радкоў, пабудаваны па пэўнай страфічнай схеме з жорсткай схемай рыфмаў.

ПРАВІЛЬНЫ АДКАЗ: ____

Заданне 10. Перад вамі *цэнтон* – верш, складзены з урыўкаў розных твораў аднаго ці некалькіх паэтаў.

Запішыце імёны і прозвішчы аўтараў асобных радкоў і назвы твораў, адкуль яны ўзятыя.

Максімальная колькасць балаў – 6.

З надзеяй гляджу на крыніцу спатканую,
Хачу, каб яна разлілася ракой...
Не Волгай магутнай,
Не нават Камаю,
Хоць Бесяддзю, што на радзіме маёй.
Сакавітыя пожні мурожныя
Не заменіш нічым і нідзе
І зямлю, дзе сцяжыначка кожная
У прыветлівы двор прывядзе.
Няма такіх нетраў, глыбокага мора
І гор, праз якія б ты не правяла
Мяне на радзіму...

АЎТАРЫ І НАЗВЫ
ІХ ТВОРАЎ: ____
____
____
____
____
____
____